

Mizzi gegn Möltu

Dómur frá 12. janúar 2006

Mál nr. 26111/02

6. gr. Réttur til réttlátrar málsmeðferðar fyrir dómi

8. gr. Réttur til friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

14. gr. Bann við mismunun

Aðgangur að dómstólum. Faðernisákvörðun.

1. Málsatvik

Kærandi, Maurice Mizzi, er maltneskur ríkisborgari (f. 1963) og býr á Möltu. Árið 1967 eignaðist eiginkona hans stúlkubarnið Y, en kæranda grunaði af ýmsum ástæðum að hann væri ekki líffræðilegur faðir barnsins. Kærandi var skráður faðir barnsins í samræmi við innlend lög. Hann og eiginkona hans skildu árið 1968, en eiginkonan féllst ekki á blóðrannsókn. Árið 1990 eða 1993 (umdeilt) samþykkti Y mannfæðingarsókn á faðerni sínu sem sýndi að kærandi var ekki faðir hennar. Árið 1996 höfðaði kærandi mál þar sem hann krafðist þess að honum væri heimilt að vefengja faðerni Y og vísaði meðal annars til 8. gr. mannréttindasáttmálans. Samkvæmt maltneskum lögum sem giltu á fæðingardegi Y gat eigenmaður því aðeins vefengt faðerni barns eiginkonu sinnar vegna hjúskaparbrots að hann sannaði brotið og að hann hefði verið leyndur fæðingu barnsins. Síðargreinda skilyrðið var fellt úr lögum árið 1993, en þá var settur 6 mánaða málshöfðunarfrestur frá fæðingardegi barns til höfðunar vefengingarmáls. Krafa kæranda var tekin til greina af undirrétti en dómurinn felldur úr gildi og kröfu hans hafnað af stjórnlagadómstóli Möltu.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólum

Kæran

Kærandi taldi að réttur hans til aðgangs að dómstólum samkvæmt 6. gr. sáttmálans hefði verið skertur með því að honum hefði verið óheimilt að hafa uppi kröfu um vefengingu faðernis Y. Þá taldi hann að *pater est*-regla maltneskra laga væri óhóflegt inngrip í rétt hans til einka- og fjölskyldulífs samkvæmt 8. gr. sáttmálans. Þá taldi hann að honum hefði verið mismunað að því er varðaði réttarvernd samkvæmt 1. mgr. 6. gr. og 8. gr. þannig að 14. gr. sáttmálans hefði verið brotin.

Niðurstaða

Um 1. mgr. 6. gr.: Dómstóllinn taldi málið varða „réttindi og skyldur manns að einkamálarétti“ og 1. mgr. 6. gr. sáttmálans ætti því við. Þá var fallist á það með kæranda að möguleikar hans á því að fá faðerni Y vefengt hefðu verið nánast engir, hvort heldur var árið 1967 eða eftir breytinguna sem gerð var á maltneskum lögum árið 1993. Hefði réttur kæranda samkvæmt 6. gr. verið skertur og þyrfti að kanna hvort sú skerðing yrði réttlætt. Dómstóllinn vísaði til þess að málshöfðunarfrestir væru til þess fallnir að tryggja skilvirka dómsýslu og koma í veg fyrir óvissu um réttindi manna og skyldur. Þá gætu þeir þjónað hagsmunum barns sem ætti rétt á því að skorið væri úr um foreldri þess án ástæðulauss dráttar. Fallast mætti á að skilyrði maltneskra laga, um að fæðingu barns hefði verið haldið leyndri fyrir skráðum föður, þjónaði svipuðum hagsmunum. Hins vegar taldi dómstóllinn að líta yrði til þess að kæranda hefði í raun verið fyrirðum að fá skorið úr um faðerni Y fyrir dómstólum, fyrst vegna skilyrðis maltneskra laga um að fæðingu barns hefði verið haldið leyndri en síðar vegna sex mánaða málshöfðunarfrests. Var það því einróma niðurstaða dómstólsins að brotið hefði verið gegn réttindum kæranda samkvæmt 1. mgr. 6. gr. þar sem ekki hefði verið gætt meðalhófs við skerðingu réttar kæranda samkvæmt greininni.

Um 8. gr.: Dómstóllinn sló því föstu að málið félli innan marka 8. gr. sáttmálans og rifjaði upp meginsjónarmið við túlkun greinarinnar, en greinin legði m.a. jákvæðar skyldur á aðildarríkin. Var áréttað að það væri ekki dómstólsins að kveða á um hvers konar fyrirkomulagi væri komið á í aðildarríkjunum við úrlausn faðernismála. Myndi því dómstóllinn aðeins skoða hvort það

fyrirkomulag sem aðildarríkið hefði komið á væri innan marka þess mats sem það hefði samkvæmt 8. gr.

Rifjað var upp að kæranda hefði verið ómögulegt að fá skorið úr um faðerni sitt á Y fyrir innlendum dómstólum, jafnvel þótt fyrir hefði legið mannfæðisleg rannsókn þess efnis að kærandi væri ekki faðir Y. Taldi dómstóllinn að ekki hefði verið sýnt fram á að svo umfangsmikil takmörkun á rétti kæranda til að höfða vefengingarmál væri nauðsynleg í lýðræðislegu þjóðfélagi. Það var enn fremur álit dómstólsins að hugsanlegir hagsmunir Y af því að njóta vissu um hver faðir hennar væri gætu ekki vegið þyngra en hagsmunir kæranda af því að fá a.m.k. eitt tækifæri til að vefengja faðerni barns sem vísindaleg gögn bentu til að væri ekki hans.

Var það mat dómstólsins að fortakslaus takmörkun á rétti kæranda til málshöfðunar gengi of langt með hliðsjón af því markmiði sem að væri stefnt með ákvæðum laga um höfðun máls til vefengingar faðernis. Var þannig álit dómstólsins að ekki hefði verið gætt meðalhófs milli þess lögmæta markmiðs að slá föstu réttarsambandi fjölskyldumeðlima og hins vegar réttar kæranda til að fá endurskoðaða ákvörðun um faðerni hans að Y. Það var því einróma niðurstaða dómstólsins að ríkið hefði brotið 8. gr. sáttmálans.

Um 14. gr., sbr. 1. mgr. 6. gr. og 8. gr.: Dómstóllinn leit til þess að aðrir frestir giltu um málshöfðun kæranda til vefengingar faðernis Y en um hugsanlega málshöfðun móður og barns, en slíkt fyrirkomulag hafði verið talið samræmast sáttmálanum í fyrri úrlausnum dómstólsins. Dómstóllinn taldi þetta mál hins vegar ekki sambærilegt þar sem kærandi hefði verið sviptur öllum möguleikum til að fá skorið úr um kröfu sína, en slík takmörkun hefði ekki gilt um aðra. Taldi dómstóllinn því að brotið hefði verið gegn 14. gr. sáttmálans, sbr. 6. og 8. gr. hans.

Kæranda voru dæmdar 5.000 evrur í miskabætur og 40.000 evrur í málskostnað.

Einn dómari skilaði séráliti.